

Catalunya ja no és la fàbrica d'Espanya

written by Agustí Alcoberro | 11 de maig de 2017

Aquest article s'emmarca dins la campanya 'Fem futur' de l'Assemblea Nacional Catalana.

El 1901 la generació que va iniciar el catalanisme polític contemporani va apostar per un projecte polític del tot nou. Enfront de l'Estat unitari i centralista, que acabava de fracassar de manera contundent a Cuba i Filipines, aquells joves industrials, menestrals i treballadors van apostar per una "autonomia", que s'havia d'organitzar mitjançant un "estatut".

El model no tenia precedents. Res a veure, òbviament, amb l'Espanya jacobina i obscura del segle XIX, ni amb el discurs obertament antieuropeu i antimodern que començava a predominar entre l'anomenada Generación del 98 (la del "que inventen ellos"). Però tampoc no es tractava exactament d'una reivindicació de les Constitucions abolides el 1714 (una "devolution", a la manera escocesa). Ni tampoc encara d'un discurs de caràcter netament independentista, com el que ja s'albirava a Irlanda.

Enfront dels vells models, l'"autonomia" semblava una aposta moderna per un govern propi que es fes càrrec de les necessitats d'una societat industrial, urbana i de masses, que l'Estat espanyol, enfonsat en una realitat agrària i terriblement endarrerida, era incapaç d'entendre i de gestionar. Però hi havia més coses: l'economia catalana es trobava totalment vinculada a l'Estat espanyol. Si Gran Bretanya era aleshores "el taller del món", Catalunya era "la fàbrica d'Espanya", com van recordar els economistes Jordi Nadal i Jordi Maluquer de Motes en una exposició organitzada al Born per l'Ajuntament de Barcelona el 1985.

Tot al llarg de la dinovena centúria, a l'Estat espanyol es van confrontar dos models econòmics contraposats. El govern i les elits financeres i latifundistes van apostar per un model agrari i dependent de l'Europa desenvolupada. Només Catalunya va optar pel model industrial. Les trifulques entre lliurecanvistes (partidaris del lliure comerç i de l'entrada de productes manufacturats estrangers) i proteccionistes (defensors de la producció pròpia) van aixecar un mur d'incomprensions i de retrets a banda i banda del riu Sénia.

Però a partir de 1891 tot es va capgirar. De cop i volta, el sectors cerealístics castellans es van trobar que el blat americà, començava a arribar en ràpids vaixells de vapor a molt bon preu. La seva conversió al proteccionisme va ser fulminant, i va trobar nous aliats, com la naixent mineria de carbó d'Astúries o la siderúrgia basca. Els governs de la Restauració van actuar en conseqüència i van començar a instaurar impostos a la importació.

L'economia espanyola de 1891 a 1986 va esdevenir proteccionista, i va acumular endarreriments, sectors obertament obsolets, parasitisme, corrupció i enormes desigualtats socials. La Guerra Civil i els vint anys d'autarquia de tall feixista (1939-1959) ho van posar encara més difícil.

El catalanisme polític del segle XX va ser autonomista per raons de realisme econòmic. Però tot i així les empreses catalanes van patir els boicots organitzats per una part important de l'opinió pública espanyola davant les campanyes a favor de l'autonomia. Això s'esdevingué de manera generalitzada en la dècada de 1930, durant la Segona República. I encara ha tingut algunes rèpliques a començament del segle XXI.

Avui, la situació econòmica és tota una altra. L'economia catalana destina el 62,3% del seu sector exterior a l'exportació, i només un 37,7% a la resta de l'Estat espanyol.

Catalunya acumula el 25,6 % del total d'exportacions de l'Estat, mentre que els dos territoris que la segueixen, el País Valencià i Madrid, suposen respectivament l'11,3 i l'11,1 –és a dir, que ni tan sols sumats arriben a aquell percentatge. Les dades sobre un altre sector determinant, el turisme, són tant o més concloents. La nostra economia, les nostres empreses, s'han adaptat a un mercat global que funciona amb una altra lògica.

Crec que ningú no ho dubta, ni tan sols l'adversari: avui la República Catalana és econòmicament viable.